

FAGLIG PLATTFORM FOR SENTRENE MOT INCEST OG SEKSUELLE OVERGREP OG DIXI RESSURSSENTER MOT VOLDTEKT

Sentrene mot incest og seksuelle overgrep finnes i alle fylker. De fleste av sentrene, og Dixi ressurscenter mot voldtekt, er tilknyttet paraplyorganisasjonen Fellesskap mot seksuelle overgrep (FMSO).

Sentrene som er tilknyttet FMSO inngår i et faglig samarbeid med målsetning om å sikre et likeverdig tilbud over hele landet, blant annet gjennom en felles faglig plattform. Sammen med lovverk og retningslinjer fra offentlige myndigheter skal den faglige plattformen bidra til å sikre høy faglig kvalitet i tilbudet ved alle sentrene.

Den faglige plattformen er bindende for alle sentrene som er tilknyttet FMSO, og inngår i et helhetlig kvalitetsarbeid mellom sentrene og FMSO.

Den faglige plattformen er vedtatt av styret i FMSO og skal til enhver tid være oppdatert for å imøtekomme de krav som stilles til tilbudet ved sentrene. Styret vurderer årlig om det er behov for revisjon av den aktuelle versjonen.

Oslo mai 2018

Anette Holte

Styreleder i FMSO

FORORD

Gjennom kunnskap, profesjonalitet, forebygging og åpenhet jobber Fellesskap mot seksuelle overgrep (FMSO) mot visjonen "Ingen skal bli utsatt for seksuelle overgrep". Da styret i januar 2017 satt i gang prosjektet med å lage en felles faglig plattform for sentrene var det for å ta ett skritt i retning visjonen – å sikre at hele befolkningen har et likeverdig tilbud, uavhengig av hvor i landet de bor.

I løpet av høsten og vinteren 2017/2018 ble det gjennomført fire møter i arbeidsgruppa, og ett dialogmøte for senterlederne og tilknyttede fagmiljøer og instanser. Gjennom framlegg, innlegg, opplegg, lunsj, kaffe, twist, diskusjoner, skriving og omskriving har den faglige plattformen fått sin form gjennom stødig ledelse av prosjektleder Sunniva Lundh (FMSO). Arbeidsgruppa har ellers bestått av Rannveig Kvifte Andresen (Dixi ressurscenter mot voldtekt), Anne Odenmarck (Krise- og incestsenteret i Follo), Silje Vold (Redd Barna), Jarle Holseter (Utsattmann), Kathrine Aamodt (Smiso Hordaland), Ivar Kvalø (Vikna kommune) og Anne Berit Lunde (Helseetaten Oslo kommune). Det har vært viktig å samle en arbeidsgruppe med et bredt faglig perspektiv, og samtidig ha med både et senterperspektiv og et brukerperspektiv. FMSO er svært glad for sammensetningen av arbeidsgruppa, og for den betydelige innsatsen til alle deltakerne og innledere som tok seg tid til å være med.

Siden det første senteret åpnet i Oslo i 1986 har 20 av landets sentre utviklet seg fra å være enkeltstående sentre, til å bli enkeltstående sentre som inngår i et faglig nettverk under samme paraply. Ved å tilslutte seg den faglige plattformen til FMSO får de også et felles faglig ståsted, som sammen med Bufdir sine retningslinjer for Støttesentre mot incest og seksuelle overgrep og Ressursentre mot voldtekt, utgjør rammeverket for sentrene sitt virke.

Oslo, mai 2018

Ingvild Hestad Torkelsen

Daglig leder FMSO

1.0 ÅPENHET OM SEKSUELLE OVERGREP

”Et overgrep vil si at et menneske krenker et annet menneskes rettigheter.

Enhver seksuell handling utført mot noen som ikke gir, eller er i stand til å gi, sitt samtykke, og hvor handlingen medfører subjektivt ubehag, smerte, frykt eller annen opplevelse av krenkelse defineres som seksuelt overgrep.

Seksuelle overgrep innebærer med andre ord å lure eller påtvinge et annet menneske seksualitet som det ikke ønsker, eller er utviklingsmessig i stand til å gi sitt samtykke til”
(bufdir.no 2015).

Seksuelle overgrep kan skje uavhengig av alder, relasjoner og kjønn på overgriper og utsatt, og overfor barn kan overgrepet ofte være begått av en tillitsperson. Seksuelle overgrep kan også skje uavhengig av fysisk nærhet til overgriperen, for eksempel gjennom nettrelaterte overgrep.

Sentrene legger vekt på åpenhet om seksuelle overgrep, og å bryte ned tabuer knyttet til det å være utsatt for seksuelle overgrep.

2.0 SENTRENES FAGLIGE GRUNNLAG

HJELP TIL SELVHJELP

”Selvhjelpsforståelsen bygger på at det i alle mennesker finnes iboende ressurser som kan aktiveres og mobiliseres når det oppstår problemer. Selvhjelp er å gripe tak i din egen opplevelse av en situasjon, våge å stå i og utfordre det som smerter, for så å ta ansvar for egne følelser ved å gjøre noe med situasjonen”
([Selvhjelp Norge 2017](#)).

Sentrene arbeider etter prinsippet om hjelp til selvhjelp som innebærer en grunnleggende respekt for at alle har ressurser til å mestre eget liv og utvikling. Tilbudet ved sentrene bygger på den enkeltes erkjennelse av at en trenger hjelp, og brukerne skal tilbys verktøy for å nyttiggjøre seg selvhjelp. Derfor skal sentrene:

- legge til rette for brukermedvirkning og veiledet likemannsarbeid mellom brukerne basert på likeverd og gjensidig hjelp
- legge til rette for deltakelse i samtale- og/eller selvhjelpsgrupper basert på faglige vurderinger av gruppens sammensetning og brukernes individuelle behov
- legge til rette for individuell oppfølging, hvor tilbudet skal være del av en målrettet prosess for hver enkelt bruker

KUNNSKAPSBASERTE TILBUD

Det skal ligge kunnskapsbaserte vurderinger til grunn for alle tilbud ved sentrene.

- Relevant og anerkjent forskningsbasert kunnskap skal integreres i vurderingen av tilbudene ved sentrene.
- Ny forskningsbasert kunnskap skal integreres med sentrenes praksis, kompetanse og erfaring og tilpasses brukerens individuelle situasjon.

DELINGSKULTUR

Sentrene skal være preget av en delingskultur der vi både oppsøker og deler erfaringer og kunnskap om vårt felt for å sikre god utvikling og faglig kvalitet i tilbudene.

- Sentrene skal ha en delingskultur som preger samarbeidet sentrene imellom.
- Sentrene skal ha en delingskultur som preger samarbeidet med andre relevante instanser og organisasjoner.

KOMPETANSE

Sentrene skal vektlegge både formell kompetanse, erfaring og personlig egnethet. Sentrene tilbyr tverrfaglig veiledning og gjør faglige vurderinger som krever relevant kompetanse om blant annet:

- seksuelle overgrep
- psykisk helse
- traumer og traumesensitiv omsorg
- system og hjelpeapparat
- juridiske forhold tilknyttet seksuelle overgrep

3.0 TILBUDET VED SENTRENE

Sentrene er et tverrfaglig, gratis og lavterskel hjelpetiltak uten krav om henvisning. Sentrene skal fungere som et supplement til det offentlige hjelpeapparatet, og tilby råd, støtte og veiledning til de som har blitt utsatt for seksuelle overgrep og deres pårørende, etter prinsippet om hjelp til selvhjelp.

Utsatte og pårørende får tilbud om enesamtaler og gruppesamtaler basert på kunnskap om traumer og traumesensitiv omsorg, slik at de får mulighet til å bearbeide sine opplevelser. I tillegg driver sentrene med utadrettet virksomhet og forebyggende opplysningsarbeid mot kommuner, fagpersoner, barn og ungdom i skoler og barnehager, og mot samfunn og media.

- Kjernetilbudet ved sentrene er enesamtaler, gruppetilbud, sosiale tilbud og forebyggende opplysningsarbeid.
- Tilbudet er primært for voksne personer og ungdom over 16 år.
- Alle brukere ved senteret skal møtes med respekt og likeverd. Hjelp til selvhjelp bygger på en grunnleggende forståelse av at alle innehar ressursene som skal til for å mestre eget liv og utvikling.
- Alle tilbud ved sentrene skal være kunnskapsbaserte, og utarbeidet på bakgrunn av faglige vurderinger innenfor en traumesensitiv ramme.
- Tilbudet skal være tilgjengelig for alle i målgruppen, og alle sentrene skal tilby enesamtale over telefon.

- Tilbudet ved sentrene er et supplement til det offentlige hjelpeapparatet, og skal ikke være til hinder for at brukeren benytter seg av nødvendig behandling i det offentlige helsevesenet.
- Sentrene skal legge til rette for brukermedvirkning gjennom systematiske brukerevalueringer.
- Sentrene kan gi et tilpasset tilbud til barn når ressurser og faglige hensyn tillater det.
- Ansatte ved sentrene har taushetsplikt, og alle ansatte ved sentrene skal ha signert en taushetserklæring. Brukere av sentrene skal alltid opplyses om taushetsplikten og unntakene fra denne (se Lover og regler, [Opplysningsplikten](#) og [Avvergeplikten](#)).
- Alle sentre som registrerer og lagrer opplysninger som kan knyttes til enkeltpersoner (personopplysninger), skal ha egne rutiner for behandling av personopplysninger og følge gjeldende personopplysningslov (se Lover og regler, [Personopplysningsloven](#)).
- Sentrene må innhente samtykkeerklæring før de noterer personopplysninger (se Lover og regler, [Personopplysningsloven](#)).
- Alle ansatte ved sentrene må vise politiattest (se Lover og regler, [Politiregisterloven](#)).

4.0 LIKEVERDIG TILBUD OVER HELE LANDET

TILGJENGELIGHET

Sentrene etterstreber å være tilgjengelige for alle utsatte og pårørende som har behov for råd, veiledning og støtte, uavhengig av hvor i landet de bor. Alle brukere ved senteret skal møtes med respekt og likeverd. Kjønn, legning, alderdom, funksjonsnivå, økonomi, språk, sosial, religiøs eller etnisk tilhørighet skal ikke være til hinder for at utsatte og pårørende skal få kjennskap til, eller benytte seg av tilbudet ved sentrene.

TILPASSET TILBUD

Sentrene skal tilpasse tilbudet for det mangfoldet som alle kjønn, personer med nedsatt funksjonsevne, eldre og minoriteter utgjør.

- Sentrene skal tilpasse tilbudet både fysisk og digitalt, og i øvrig kommunikasjon for å gjøre det tilgjengelig for alle.
- Sentrene skal ha faglig kunnskap om, og forståelse for, hvilke kulturelle forhold, barrierer og fordommer som kan medføre at nevnte mangfold kan oppleve spesielle utfordringer tilknyttet det å være utsatt for seksuelle overgrep, eller å oppsøke hjelp.
- Sentrene skal ha relevant kompetanse, et tverrfaglig tilbud til alle, og bidra til å fremme likestilling. Sentrene retter seg etter likestillings – og diskrimineringsloven (se lover og regler, [Likestillings – og diskrimineringsloven](#)).
- Sentrene skal oppsøke samarbeid med ulike relevante organisasjoner og instanser som har kompetanse om, og kan gi råd om, tilrettelegging av tilbudet.
- Sentrene skal drive med opplysningsarbeid for å bryte ned tabuer, myter og fordommer knyttet til det å være utsatt for seksuelle overgrep

5.0 TILPASSET TILBUD TIL BARN UNDER 18 ÅR

Sentre som har tilbud til barn under 18 år har et særlig barnefaglig ansvar.

- Sentrene skal inngå i faglige samarbeid med barnevernet, i tillegg til andre relevante hjelpeinstanser som fastlege, spesialisthelsetjeneste, Barnehus og BUP.

- Sentrene skal bidra til at barnet får nødvendig oppfølging fra disse tjenestene, og kommunisere til samarbeidspartnere, brukere og foresatte at senteret er et supplement til det offentlige hjelpeapparatet
- Sentrene omfattes av opplysningsplikten i henhold til barnevernlovens § 6-4 (se Lover og regler, [Opplysningsplikten](#))
- Sentrene skal som hovedregel informere omsorgsgiver når barnet er under 16 år (se Lover og regler, [Pasient – og brukerrettighetsloven](#))
- Sentre som har et tilbud til barn under 16 år, skal ha barnefaglig kompetanse, og skriftlige rutiner som sikrer at barn blir ivaretatt i henhold til gjeldende lover

6.0 UTADRETTET VIRKSOMHET

Utadrettet virksomhet og forebyggende arbeid er en del av kjernetilbudet, og sentrene driver med opplysningsarbeid rettet mot fagpersoner, barn og ungdom i skoler og barnehager, og mot samfunn og media. En viktig del av dette arbeidet er også å markedsføre tilbudet ved sentrene overfor kommunene. Arbeidet skal være preget av samarbeid og kompetansedeling med relevante fagmiljøer, både lokalt og nasjonalt.

- Sentrene har kompetanse på arbeid med overgrepssproblematikk, og skal dele av sin kunnskap for å bidra til et godt forebyggende opplysningsarbeid over hele landet.
- Sentre som driver forebyggende opplysningsarbeid rettet mot barn og unge, skal samarbeide om å lage likeverdige og kvalitetssikrede opplysningsstilbud over hele landet, og utarbeide pedagogiske og didaktiske rammer for arbeidet.
- Sentre som driver med opplysningsarbeid rettet mot barn og ungdom i skoler og barnehager skal ha klare rutiner for samarbeid og oppfølging med gjeldende skole, barnehage eller helsesøster.
- Opplysningsarbeid og undervisning rettet mot barn og unge krever barnefaglig kompetanse og undervisningskompetanse.
- Sentrene skal gjennomføre systematiske brukerevalueringer av opplysningsarbeidet

7.0 SAMARBEID MED ANDRE TJENESTER OG KOMPETANSEMILJØER

Samarbeid med andre tjenester og kompetansemiljøer er en viktig del av sentrenes virksomhet, og en forutsetning for at sentrene skal kunne fylle rollen som et supplement til hjelpeapparatet. Samarbeid krever tydelig rolleforståelse overfor øvrig hjelpeapparat.

- Sentrene har et ansvar for å definere og tydeliggjøre grensene for sin virksomhet, og avklare sin rolle som supplement til hjelpeapparatet i møte med brukere, andre tjenester og kompetansemiljøer.
- Sentrene skal bidra til å sikre brukerne god og samordnet bistand gjennom systematiske samarbeid med andre relevante tjenester.
- Sentrene skal ha oversikt over relevante tjenester, organisasjoner, samarbeidspartner og kompetansemiljøer i sine kommuner.
- Sentrene bør ta initiativ til å inngå skriftlige overordnede avtaler med relevante instanser som fastsetter kontaktpersoner og avklarer ansvar og samarbeid.
- Sentrene skal benytte seg av både interne og eksterne veiledere, for eksempel i samarbeid med Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) for å sikre god kompetanseutvikling.

VEILEDER

1. LOVER OG REGLER

Sentrene reguleres av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratets årlige rundskriv "[Regelverk for statlig tilskudd til sentre mot incest og seksuelle overgrep og ressursentre mot voldtekt.](#)" I tillegg til rundskrivet og veilederen til rundskrivet, er blant annet følgende norske lovverk sentrale for sentrenes virksomhet.

Opplysningsplikten (Meldeplikten)

[Lov om barneverntjenester \(barnevernloven\) § 6-4 Innhenting av opplysninger](#)

Sentrene har opplysningsplikt til barneverntjenesten i henhold til § 6-4 i barnevernloven. Det vil si at sentrene skal gi opplysninger til kommunens barneverntjeneste når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, et barn viser vedvarende alvorlige atferdsvansker, eller når det er grunn til å tro at det er fare for utnyttelse av et barn til menneskehandel.

Sentrene skal gi disse opplysningene til barnevernet av eget initiativ, og opplysningsplikten etter barnevernloven går foran taushetsplikten.

Opplysningsplikten gjelder også dersom det er grunn til å tro at barn i tilknytning til en bruker av senteret lever under slike forhold, og alle brukere av senteret skal opplyses om taushetsplikten og unntakene fra denne.

Les også om opplysningsplikten på: dinutvei.no.

Avvergeplikten

[Lov om straff \(straffeloven\) § 196. Plikt til å avverge et straffbart forhold](#)

Alle har i henhold til § 196 i straffeloven plikt til å avverge visse straffbare forhold som er beskrevet i nevnte lovtekst, herunder drap, familievold og seksuelle overgrep, særlig mot barn. Dette er en generell plikt som gjelder for alle, også fagpersoner, og unnlattelse er straffbart. Det innebærer at man gjennom anmeldelse eller på annen måte må forsøke å avverge en straffbar handling eller følgene av den, dersom det fortsatt er mulig og det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at handlingen er eller vil bli begått. Avvergeplikten går foran taushetsplikten.

[Plikt til å avverge kjønnslemlestelse](#)

[Lov om straff \(straffeloven\) § 284. Kjønnslemlestelse](#)

I tillegg til den generelle avvergeplikten som gjelder for alle, har visse yrkesgrupper plikt til å avverge kjønnslemlestelse. Yrkesgruppene som omfattes av denne plikten er yrkesutøvere og ansatte i barnehager, barnevernet, sosialtjenesten, helse- og omsorgstjenesten, skoler og skolefritidsordninger, samt ansatte, forstandere og religiøse ledere i trossamfunn. Unnlattelse fra denne plikten er straffbart, og plikten går foran taushetsplikten.

Les også om avvergeplikten på: dinutvei.no.

Politiregisterloven

Lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven)

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2010-05-28-16>

Alle ansatte ved sentrene må ha forevist politiattest, og sentrene bruker politiattest i henhold til politiregisterloven §37. *Formål som berettiger bruk av politiattest.*

Les også om politiattest på: politiet.no

Lov om pasient – og brukerrettigheter (pasient – og brukerrettighetsloven)

[§ 3-4. Informasjon når pasienten eller brukeren er under 18 år](#)

Sentre som har tilbud til brukere under 18 år, støtter seg til § 3-4 i pasient – og brukerrettighetsloven i spørsmål tilknyttet informasjon til brukerens foreldre eller andre med foreldreansvar. Som hovedregel skal foreldre eller andre med foreldreansvar informeres dersom brukeren er under 16 år. For brukere mellom 12 og 16 år, skal informasjon ikke gis til foreldrene eller andre som har foreldreansvaret når brukeren "(...)av grunner som bør respekteres, ikke ønsker dette." Uavhengig av brukerens alder, skal informasjon ikke gis til foreldrene eller andre som har foreldreansvaret "(...)dersom tungtveiende hensyn til pasienten eller brukeren taler mot det. Informasjon som er nødvendig for å oppfylle foreldreansvaret, skal likevel gis til foreldrene eller andre som har foreldreansvaret, når pasienten eller brukeren er under 18 år. Pasienten eller brukeren skal orienteres om at informasjonen gis."

Personopplysningsloven

Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven)

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-38/>*

Alle sentre skal ha skriftlige rutiner for å påse at personopplysninger behandles i samsvar med personopplysningsloven. EUs forordning for personvern, The General Data Protection Regulation (GDPR), ble norsk lov i 2018. Dette medførte en ny personopplysningslov basert på EUs forordning som trådte i kraft i juni 2018.

Personopplysningsloven skal blant annet sikre at behandling av personopplysninger skjer på en måte som ivaretar enkeltpersoners rett til vern om personopplysninger om seg selv, og at personen selv har kontroll over egne personopplysninger.

Mer om personvernforordningen på: datatilsynet.no

Likestillings – og diskrimineringsloven

Likestillings – og diskrimineringsloven (Lov om likestilling og forbud mot diskriminering)

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51>

Likestillings- og diskrimineringsloven har som formål å fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av forhold som kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder og andre vesentlige forhold ved en person.

Loven er relevant for sentrene både med tanke på tilpassede tilbud til ulike brukere, og i forbindelse med ansettelse.

Ifølge §26, har arbeidsgiver en plikt til å arbeide for likestilling og hindre diskriminering, blant annet med tanke på rekruttering. Det er anledning til positiv særbehandling i henhold til §11 i likestillings – og diskrimineringsloven (se også arbeidsmiljøloven [§13-6](#)). Det innebærer at man, med sikte på å

fremme likestilling, kan prioritere å ansette en gruppe fremfor en annen, dersom det bidrar til å fremme likestilling. For eksempel kan det være anledning til å ansette en person av et underrepresentert kjønn fremfor en annen, gitt at deres kvalifikasjoner er like, eller tilnærmet like.

Videre dekker likestillings – og diskrimineringsloven forhold som universell utforming og individuell tilrettelegging i offentlige og private virksomheter.

Les også om likestilling og diskriminering på: bufdir.no

Seksuallovbrudd

[Lov om straff \(Straffeloven\) Kapittel 26 Seksuallovbrudd](#)

Sentrene tilbyr hjelp til utsatte for seksuelle overgrep, og hjelpen er ikke avhengig av straffelovens definisjoner av seksuelle overgrep. Sentrene skal likevel ha kompetanse om straffeloven på dette feltet.

Seksuelle overgrep i rettslig forstand er regulert i Straffelovens Kapittel 26 Seksuallovbrudd. I straffeloven skilles ulike seksuallovbrudd etter begrepene seksuell omgang, seksuell handling og seksuelt krenkende adferd. Seksuelle overgrep er straffbart enten det er begått med trusler eller vold, eller det er begått mot en person som ikke er i stand til å motsette seg handlingen. For eksempel kan dette være hvis personen er bevisstløs eller sover, eller av andre grunner ikke er i stand til å samtykke.

I Norge regnes ikke barn under 16 år som samtykkekompetente. Derfor behandles seksuelle handlinger og seksuell omgang med barn under 16 år alltid som overgrep ([Holt m.fl. 2016](#)). Det er ifølge straffeloven kapittel 26 §308, mulighet for straffbortfall ved frivillig omgang mellom jevnaldrende ungdom som er på samme utviklingsmessige nivå.

Ifølge straffeloven er det ulovlig å lage fremstillinger av seksuelle overgrep mot barn, eller fremstillinger som seksualiserer barn som er under 18 år, eller fremstår som under 18 år. Det er også ulovlig å eie, formidle eller selge slike fremstillinger.

Les også om seksuallovbrudd på: dinutvei.no

Kilder:

Bufdir.no (2015) *Hva er seksuelle overgrep?*

Tilgjengelig på bufdir.no jan. 2018:

https://www.bufdir.no/Nedsatt_funksjonsevne/Retningslinjer_seksuelle_overgrep_utviklingshemmede/Hva_er_seksuelle_overgrep/

Datatilsynet (2017) *REGULATION (EU) 2016/679 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 27 April 2016, General Data Protection Regulation*. Foreløpig norsk oversettelse

Tilgjengelig på datatilsynet.no jan. 2018:

<https://www.datatilsynet.no/globalassets/global/regelverk-skjema/forordningen/uoffisiell-norsk-oversettelse-av-personvernforordningen.pdf>

Datatilsynet (2017) *Nye personvernregler i 2018*

Tilgjengelig på datatilsynet.no jan. 2018:

<https://www.datatilsynet.no/regelverk-og-skjema/nye-personvernregler/>

Holt T., Hjemdal O.K., Kruse A.E., Nilsen L.G., Askeland I.R. (2016) *Behandlingstilbudet til voksne som utøver vold. En nasjonal kartleggingsundersøkelse*. Rapport 10/2016, NKVTS

Tilgjengelig på nkvts.no jan. 2018:

https://www.nkvts.no/content/uploads/2016/11/NKVTS_Rapport_10_2016_Behandlingstilbudet-til-voksne-som-utøver-vold.pdf

Lov om barneverntjenester (barnevernloven) Kapittel 1. Lovens formål og virkeområde. § 6-4. Innhenting av opplysninger.

Tilgjengelig på lovdata.no jan. 2018:

<https://lovdata.no/NL/lov/1992-07-17-100/§6-4>

Lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven). §37. *Formål som berettiger bruk av politiattest*

Tilgjengelig på lovdata.no sep. 2018

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2010-05-28-16>

Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (Likestillings – og diskrimineringsloven)

Tilgjengelig på lovdata.no jan. 2018:

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51>

Lov om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven) Kapittel 3. Rett til medvirkning og informasjon. § 3-4. Informasjon når pasienten eller brukeren er under 18 år

Tilgjengelig på lovdata.no jan. 2018:

<https://lovdata.no/NL/lov/1999-07-02-63/§3-4>

Lov om straff (Straffeloven) Kapittel 20 Vern av den offentlige ro, orden og sikkerhet, § 196. Plikt til å avverge et straffbart forhold

Tilgjengelig på lovdata.no jan. 2018:

<https://lovdata.no/NL/lov/2005-05-20-28/§196>

Lov om straff (Straffeloven) Kapittel 26. Seksuallovbrudd

Tilgjengelig på lovdata.no jan. 2018:

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28/KAPITTEL_2-11#§291

Selvhjelp Norge (2017) *Selvhjelp*. Selvhjelp Norge – nasjonalt kompetansesenter for selvorganisert selvhjelp

Tilgjengelig på selvhjelp.no jan. 2018:

<http://www.selvhjelp.no/no/Selvhjelp/>